

Verslag Panelgesprek Strategie van het Klimaatbeleid, Knoppen om aan te Draaien

Vrijdag 7 november 2025, grote zaal Thuis.

Aanwezig : 20 toehoorders, verslag Wim Haver.

Klimaatburgemeester Irma Beusink

Irma heet allen welkom. Vandaag bespreken we aan welke knoppen we kunnen draaien om klimaatverandering tegen te gaan. We gaan met elkaar in gesprek. Hoe kunnen we het systeem veranderen? En hoe gaan we klimaatverandering tegen? Met panelleden Sjoukje van Oosterhout, bekend van de rechtszaak tegen Shell en recent gekozen tweede-kamerlid voor GL-PvdA, wethouder Erik-Jan Bijleveld, Elisa Salentijn van Klimaatgesprekken en Wiep Wissema van Nu De Toekomst voor Consum-Anderen.

Sjoukje van Oosterhout

Sjoukje was teamleider van Milieudefensie in de rechtszaak tegen Shell en wordt volgende week beëdigd als kamerlid voor GroenLinks/PvdA.

1. Klimaatbeleid begint bij de grootste vervuilers. 100 bedrijven zorgen voor 70% van de uitstoot. Ze is er trots op dat we Shell voor de rechter konden brengen en dat Shell veroordeeld is tot het voeren van verantwoord klimaatbeleid. Ze mogen de ambities niet naar beneden brengen maar moeten die opvoeren. Er spelen nu 200 zaken tegen bedrijven over klimaat- en milieubeleid.
2. Stop met fossiele subsidies. 50 miljard per jaar. En voer CO2 belasting opnieuw in.
3. Wortel en stok. Steun koplopers en stimuleer achterblijvers. Straf achterblijvers af.
4. Rechtvaardigheid. Subsidieer niet alleen huizenbezitters (bij isolatie) maar zorg ook voor aanpak van energiearmoede.
5. Herstel contact en samenwerking met basis-organisaties Milieu, natuur en klimaat.
6. Vier de successen, zet ze in het licht.

Wethouder Erik-Jan Bijleveld van o.a. duurzaamheid en klimaat

Erik-Jan vindt dat klimaatbeleid begint met systeemverandering. Er is druk van onderaf nodig, maar de overheden moeten zorgen voor de systeemverandering. Gemeenten moeten laten zien dat het kan. Wageningen wil voorbeeldgemeente zijn. In Wageningen wordt het klimaatbeleid mede gedragen door de inwoners. We hebben veel bereikt. Zie de klimaatmonitor

<https://experience.arcgis.com/experience/286bcb2f463f44c1885f1ced3810d9c8>

Wageningen loopt voorop in het aantal deelauto's. We hebben er een prijs voor gekregen. Ook hebben we veel zonnepanelen op daken. We zijn afhankelijk van rijkssubsidies die door de vorige regering zijn verstrekt. Niet door de huidige. Met dit geld zijn subsidies voor isolaties mogelijk. We constateren dat de overheden en politiek landelijk en provinciaal terugkrabbelt op klimaatbeleid. De doelen blijven maar de regels worden strenger. Daarom blijven zonnenvelden en windmolens achter op de planning.

Wiep Wissema van Nu De Toekomst voor Consum-Anderen.

Wiep is ecologisch econoom. Zij ziet dat economische groei leidt tot milieu- en klimaatproblemen. Economische groei zou leiden tot welvaart, het oplossen van milieuproblemen en stabiliteit van het systeem. Maar dat klopt niet. Het lukt gewoon niet. De problemen worden groter en groter.

Circulaire economie en energietransitie zijn beide nodig. Maar ze zijn lastig. 100 % circulair kan technologisch niet. Er moeten 10 keer zo veel gebeuren en het kost weer veel materiaal. Groene groei en technologie heeft ernstige beperkingen. Mijnbouw van bijv. batterijmateriaal is zeer vervuילend en de arbeidsomstandigheden zijn beroerd.

Biobased is ook mooi, maar heeft beperkingen. O.a. kost het grond voor voedselproductie. Het kapitalistisch systeem werkt niet voor het behoud van de aarde en het klimaat.

We produceren ook veel onzin, te veel wegwerpkleding en verpakkingen, te veel wat we niet nodig hebben. We moeten streven naar circulair, geen afval, consuminderen en consumanderen (beter spul kopen) en lokale verantwoorde bedrijven kiezen om er te gaan kopen.

Elisa Salentijn, coördinator van Klimaatgesprekken

Elisa legt uit dat klimaatgesprekken nodig zijn om mensen mee te krijgen. Dan moet je eerst luisteren. Je moet andersdenkenden niet kwijt raken maar langzaam meenemen. Je ontmoet veel weerstand tegen klimaatmaatregelen en niet meer vliegen. Wat beweegt de ander ?

De voetafdruk moet kleiner, de handafdruk groter. We streven naar zaadjes planten, alternatieven laten zien, successen vieren. Klimaatworkshops zijn meestal in een serie van 6 avonden over wonen, voeding, reizen en consumeren.

Gesprek met de zaal

Veel oplossingen houden de status quo in stand. Een elektrische auto heeft ook veel nadelen. Denk aan de lithium mijnen met kinderarbeid. Een deelauto ipv ieder zijn eigen auto helpt wel. Sjoukje komt veel 'meestribbelen' tegen en argumenten dat de oplossingen realistisch moeten zijn. Meestribbelen is doen alsof je meedoet maar intussen tegenstribbelen. Pleisters plakken helpt niet. Kernenergie is een schijnoplossing. De lobby van fossiele bedrijven leidt tot minder ambitie op beleid op elektrische auto's.

Velen in de zaal vinden dat voor systeem verandering nodig is : beleidsverandering EN samen bedrijven aanpakken EN eigen consumptiegedrag aanpassen. Klimaatbeleid begint bij grote bedrijven én bij jezelf. De consument kan bewust kiezen, eigen verantwoordelijkheid nemen en actie voeren. Voorkom dat je een speelbal van bedrijven wordt.

We moeten af van bedrijven zoals SHEIN en TEMU die goedkoop spul verkopen zoals nep gouden armbandjes, die van cadmium gemaakt zijn, wat gevaarlijk is op je huid. Ook maken veel bedrijven reclame en verleiden ons tot producten die niet gezond zijn of niet nodig. De gemeente Wageningen heeft al reclame daarover in bushokjes verboden.

Pitch Jan Joost Kessler - Wat is systeemverandering?

Fundamenteel voor systeemverandering is de verandering in mindset. Daarnaast is samenwerking en het afbreken van machtsrelaties belangrijk, en tenslotte moet het beleid positieve transitie ondersteunen. De ene invalshoek zonder de nader gaat niet werken.

Wat betreft mindset / manier van denken: een fundamenteel probleem van het huidige systeem is dat alles grenzeloos is, alles kan, alles moet kunnen, wie houdt ons tegen. Deze hebzucht leidt tot klimaatproblemen en natuuraantasting. En alles in het systeem gaat ook nog sneller, zoals nu met AI

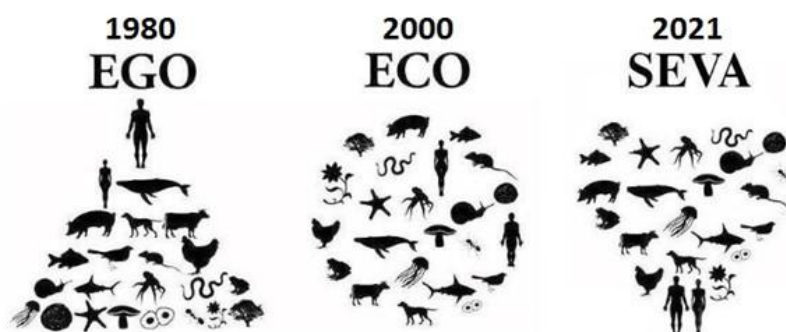
We hebben een mindsetverandering nodig. Normen en waarden die recht doen aan mensen, natuur en klimaat.

Juana: Als we het systeem willen transformeren, is het essentieel om te beginnen met een mentaliteitsverandering – mindset (basis van bovenstaande piramide). Het huidige kapitalistische systeem is en blijft succesvol omdat het erin is geslaagd de samenleving te individualiseren en een cultuur van het “ik” te creëren. Dit systeem investeert zwaar in sociale media, taal en andere middelen om elke poging om een gemeenschap en sociale bewegingen op te bouwen te ondermijnen. Laten we de cultuur van inheemse volkeren (zoals in Peru waar Juana vandaan komt) als voorbeeld nemen. Zij besteden veel aandacht aan de constructie van een collectieve identiteit. Een deel van deze identiteit wordt gevoed door hun omgang met de natuur, die als een levend wezen wordt gezien. Deze visie is een fundamenteel onderdeel van hun waarden en collectieve cultuur; daarom hebben ze zich tot op de dag van vandaag kunnen verzetten tegen het assimilationistische koloniale systeem.

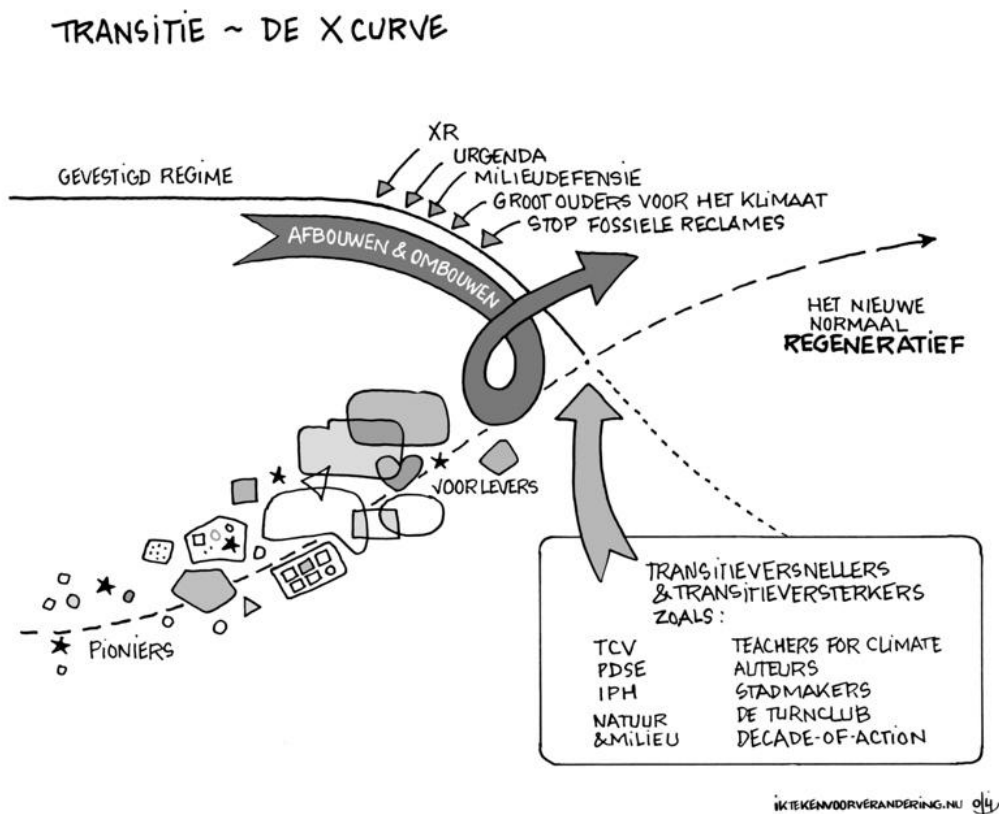
Pitch Jelleke de Nooy – voorzitter Wellbeing Economy Alliance Nederland en auteur ‘Voorlevers’

We leven in een transitieperiode die gaat van ego-overheerste samenleving via ecodenken naar SEVA. Ego is alles moet kunnen, het kan niet op, het tijdperk van het Antropoceen. We gaan naar eco: een periode waarin we samenwerken met de natuur, circulair, biologisch, gifvrij. En we moeten naar Seva. Een sanskriet woord dat betekent dat ‘de mens’ ondersteunend is aan natuur, water, bodem, klimaat, samenleving. Bij alles wat je doet voeg je leven toe.

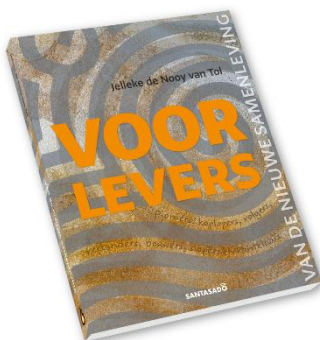

Er zijn al heel veel initiatieven, mensen en organisaties, die laten zien dat het anders kan, en hoe het anders kan. Zoals regeneratieve landbouw en toekomstboeren. Land van Ons dat land koopt en verpacht aan biologische regeneratieve boeren. Er zijn netwerken van veranderaars, zoals teachers for climate, leren voor morgen, stadmakers, we doen het samen, Justenough, architecten / bouwers van Gideon (<https://www.gideonstribenl/>), Streekwaar Wageningen, commons in Nederland. Zij zijn de voorlevers, zij laten ons zien HOE het anders kan.

We moeten onze doelen positief verkopen. Geen Dat-mag-niet en doemscenario's, maar: Kijk eens, groene straten zonder auto's maar vol spelende kinderen, geen hormonen en pesticiden. Milieudefensie wordt Milieufest. Geen degrowth maar ontgroeien. We hebben een positieve boodschap: we zijn op weg naar een gezonde inclusieve prettige samenleving. We willen hoopvolle verhalen vertellen.

In de transitie - X curve van DRIFT [transitie-instituut in Rotterdam] zie je hoe er een groeiende beweging is van mensen en organisaties die deze nieuwe samenleving bouwen.

In haar boek 'Voorlevers van de nieuwe samenleving' neemt Jelleke je mee in deze beweging, begrijp je het hoe en waarom en krijg je handelingsperspectieven en hoop. Bestel het via <https://weallnederland.org/voorintekening-boek-voorlevers/>
[Voorintekening boek Voorlevers – WEAll Nederland](https://weallnederland.org/voorintekening-boek-voorlevers/)